

ÇOCUKLARI VE GENÇLERİ, İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE KARŞI TASARLA-YAP ETKİNLİKLERİ İLE GÜÇLENDİRİYORUZ

Küresel boyutta yaşanması beklenen iklim değişiminin olumsuz etkilerinden potansiyel olarak en çok zararı görececek olanların çocuklar ve gençler olması muhtemel. Bu anlamda çocuklara ve gençlere yönelik çalışmalarla bu zararı minimuma indirmek ve onların bu kriz karşısında neler yapabileceğini onlara anlatmak adına TOBB ETÜ Mimarlık Bölümü Temel Tasarım Stüdyosu üniversite öğrencileri ile ilkokul öğrencilerini bir araya getirerek tasarla\yap etkinlikleri düzenliyor.

İklım değişikliğine bağlı tehditler ve tehlikeler her geçen gün artıyor. Büyük bir iklim krizinin içinden geçiyoruz ve bu krizin tetiklediği yıkıcı afetleri dünyanın her yerinde yaşamaya başladık. Bu yıkımları kısa vadedeli czmlerle engelleyemeyeceğimiz ortada. Uzun vadeli politikalar, stratejiler ve uygulamalar, hemen şimdi yapılması gerekenlerle kol kola ilerlemek zorunda. Tüm bu süreçlerin sorumlu öznesi insan ise krizin tam ortasında yer alıyor.

İklım krizi ile neredeyse eř anlamlı olarak kullanılan "İnsan ağı" tüm olumsuz

ağrışımlarına rağmen yeni umutları ve czmleri de içinde barındırıyor. İnsan, doğanın sorumlu ve etkin bir aktörü olarak görülüyor. Bu aktörün hem çevresi hem de bütün yaş, yönelim, yaşam biçimi, bilgi, beceri, yeterlilik grupları ile iletişim, etkileşim ve iş birliği içinde olması gerektiğini ileri süren yaklaşımlar gün geçtikçe daha fazla ağırlık kazanıyor. Bu doğrultuda, yerel, bölgesel ve uluslararası ölçekte bilgilendirme, farkındalık ve mücadele çalışmalarının ağırlığı artıyor. Mevcut bilginin aktarılış biçimi, dijital çağın getirdiği bilgi kirlenmesine karşın medya okuryazarlığının gelişmesi, yaşa

Dr. Aktan ACAR

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Mimarlık Bölümü Dr. Öğretim Üyesi

uygun içeriklerin oluşturulması ve bireyle-
rin bunlarla karşılaştırılmasının sağlanması
da en önemli ihtiyaçların başında geliyor.

Çocuklar ve gençler, iklim değişikliği ile mücadelenin en önemli ayağı

1990-2000 yılları arasında yılda 66.5 milyon çocuk doğal afetlerden etkilendi. Bu sayının gelecekte yıl başına kadar 175 milyona çıkabileceği düşünülüyor. Aşırı sıcaklara, sel ve su baskınları sonrası salgın hastalıklara, hava kirliliğine bağlı olarak erken doğum, düşük doğum ağırlığı, düşük veya doğum sonrası yüksek ölüm oranları, cilt hastalıkları, kanser, vücut kimyası bozuklukları, solunum yolu hastalıklarının sıklığı ve şiddeti artıyor. Travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, madde kullanımı ve bağımlılığı, akran zorbalığı ve şiddet olgularının artmasına dikkat çekiliyor. Çocuklar ailelerini veya kendilerine bakım veren kişileri kaybettiklerinde, gündelik hayatlarında, en önemlisi eğitimlerinde kesinti riski ile karşı karşıya kalıyor.

Çocukların ve gençlerin duyarlılığı ve farkındalığı iklim değişikliğinin olumsuz etkileri ile mücadelenin en önemli ayağını oluşturuyor. Onlarsız hiçbir politika, strateji, önlem ya da eylemin ne bugün ne de gelecekte başarılı olamayacağı ortada. Bu doğrultuda, çocuklarda ve gençlerde bilgilendirme ve farkındalık oluşturma çalışmalarının, katılım, iş birliği ve uyum becerilerini arttırmaya yönelik eylemlerle birlikte düşünülmesinde büyük fayda olduğu söylenebilir.

Mücadelede bireylerin uyum ve iş birliği yaş ve gelişimlerine uygun olmalı

İklim değişikliği ile mücadelede bireyle-
rin uyum ve iş birliği perspektifinden kazanımları ve sorumlulukları, yaş, gelişim, bilgi farkındalıklarına uygun biçimde olmalı. Bireysel farklılıklar ve iş birliğine dayalı sorun çözme becerilerinin gelişimi de bu anlayışla dikkate alınmalı ve desteklenmeli. Öte yandan, bütün bu süreci fiziksel olarak atlatabilmek için sürdürülebilir psikolojik iyilik halinin gerekliliği de göz ardı edilmemeli. Çocuklar ve gençler, krizin gerçekleşmesi halinde büyük dönüşümleri içinden yaşayacak ve en büyük zararı görecekler. Bu nedenle onları odağına alan çalışmalar büyük önem taşıyor. Çocuklar ve gençlerle yapılacak çalışmalarda oyun, sanat ve yaratıcı drama gibi yöntemler hızlı ve etkili sonuçlar veriyor. Oyun, tasarım ve sanat etkinlikleri, bireylerin iş birliğine dayalı, yaratıcı sorun çözme becerilerini geliştirirken ilgili alanda ortaya çıkmış ya da çıkması muhtemel kaygı ve korkulara yönelik bir destek noktası oluşturma fırsatı yaratıyor, uyum ve psikolojik iyilik hali için başvurulabilecek güçlü bir araç olarak öne çıkıyor.

Hem yaşlılar arası hem de nesiller arası etkileşim, iletişim ve iş birliği için verimli bir ortam sağlıyor. Yakın yaş gurupları, yaşlılar arasındaki etkinlikler oldukça yaygın. Ancak farklı yaş gurupları arasında iletişim, iş birliği ve etkileşime dayalı çalışmalara, fiziksel imkân ve koşullar başta olmak üzere, birçok nedenden dolayı aynı sıklıkta rastlanılmıyor. Bu tür çalışmalarda

yaş guruplarının farklılığını dezavantajdan avantaja dönüştürmek için birçok alandan uzmanın iş birliği yapması ve uygun fiziksel koşulların sağlanması büyük önem taşıyor. Üniversiteler bu açıdan yaratıcı bir potansiyele, kıymetli bir insan kaynağı ve entelektüel birikime sahip.

TOBB ETÜ Mimarlık Bölümü Temel Tasarım Stüdyosu, iklim değişikliği ile ilgili çeşitli çalışmalar yapıyor

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi 1. sınıf programında yer alan Temel Tasarım Stüdyosu, 2017 yılından bu yana sözü edilen bu birikimi ve potansiyeli, gençler ve çocukların yaratıcı iş birliği ve iletişiminin iklim değişikliği bağlamında sinerjiye dönüşmesine yönelik uygulamalara ev sahipliği yapıyor. COVID-19 salgını sürecinde uygulanan acil uzaktan eğitim ve kapanma dönemleri dışında Ankara'nın çeperlerinde yer alan iki ayrı ilkokulla düzenlenen dört çalışma sadece çocuklar ve gençleri buluşturmakla kalmadı.

Biyologlar, çocuk psikologları, yaratıcı drama eğitimcileri ve mimarların ortak bir hedef doğrultusunda yaratıcı bir iş birliği ve çalışma ortamı inşa etmelerine de fırsat verdi. Çalışmanın hedefleri tasarım egzersizleri, yaratıcı drama ve sanatla terapi teknikleri kullanarak iklim değişikliği ve buna bağlı olarak yaşanan ve yaşanacak olan değişiklikler üzerine çocuklara ve gençlere yönelik bilgilendirme ve farkındalık oluşturma; uyum ve iş birliği becerileri kazandırma; bu süreçlerin oluşturabileceği olumsuz

duygudurumları ile baş edebilme becerisi edindirme olarak sıralanabilir.

‘Tasarla/yap’ etkinlikleri ile hayal edilen çalışmalar gerçekleştirildi

İlk iki yıl, ilkokul öğrencileri ve mimarlık birinci sınıf öğrencileri birlikte sadece tasarım yapan çocuklar, kavramsal-soyut üretimlerle etkinlikleri tamamladı. Sonraki çalışmalar “tasarla/yap” olarak adlandırdığımız ve hayal edilen çalışmaların gerçekleştirilmesi ile sonuçlandırılan etkinliklere dönüştü. Dört yıl boyunca tüm atölye çalışmaları iklim değişikliği ve ekosistem hizmetleri konusunda çalışan uzman biyologların iklim değişimi ve yerküre yaşanacak değişimler hakkındaki sunumları ile başladı.

Yerküre üzerinde yaşanacak hem olumlu hem de olumsuz değişimlerden bahsedilmesine rağmen, beklenildiği üzere, öğrencilerin felaketler, kaybedilecekler ve en çok da bir daha erişemeyeceklerini düşündükleri besinler ve özellikle de meyveler konusunda kaygılandıkları gözlemlendi. Hem çocukların hem de mimarlık öğrencilerinin düşünceleri ve kaygılarına dair paylaşımları uzman psikolog tarafından ele alındı ve yaş ve gelişim durumlarına göre uygun cevaplar verildi.

Kaygılarla başa çıkabilmeleri için yaratıcı drama etkinlikleri yapıldı

Kaygılarla başa çıkabilmeye, tanışma ve kaynaşmaya yönelik olarak yaratıcı dra-

ma etkinlikleri yapıldı ve oyunlar oynandı. İklim değişikliği temalı bu oyunlar katılımcıları tasarım etkinliğine de hazırlamış oldu. Oyunlardan sonra farklı yaş grupları arasında ikili takımlar oluşturuldu. Takımlardan, yaşam alanı iklim değişikliğinden etkilenecek canlı ya da cansız bir yerküre sakini ve yer belirlemeleri, belirledikleri aktörler için yeni bir yuva tasarlamaları istendi. Katılımcılar, verilen 2 saatlik süreyi fikir üretmek, fikirlerini tartışıp test ederek, maket, çizim, boya aracılığı ile hayata geçirmek için kullandılar. 2018 yılında ise bir insan, bir hayvan, bir bitki ve bir tane de cansız varlık için yeni bir yaşam alanı tasarlamaları istendi.

Sürdürülebilir enerji, geri dönüşüm ve konularında fikirler üretildi

2019 yılında düzenlenen etkinlikte takımlardan farklı temalar belirlemeleri istendi. Yine ilkokul ve mimarlık birinci sınıf öğrencilerinden oluşan ekipler sürdürülebilir enerji, geri dönüşüm ve biyoçeşitlilik konularında çalışmaya karar verdiler. 2 hafta süren çalışmada hem mimarlık bölümü tasarım stüdyolarında hem de ilkokulda fikirler üretildi, tasarım ve uygulama deneyimleri yapıldı. Biyoçeşitlilik çalışan ekiplerden biri bölgenin kuşları için organik malzemelerden farklı yuva önerileri geliştirdi. Bu yuvaları güvenli bir yükseklikte tutmak için de bir kule tasarladılar. Diğer ekip “4 mevsim bahçesi” adını verdikleri bir uygulama ile okulun avlusunun atıl bir bölümünü 4 mevsim sırayla açacak soğanlı bitkilerle renkli bir bahçeye dönüştürdü.

sim bahçesi” adını verdikleri bir uygulama ile okulun avlusunun atıl bir bölümünü 4 mevsim sırayla açacak soğanlı bitkilerle renkli bir bahçeye dönüştürdü.

Enerji çalışan ekipler güneş ve rüzgar enerjisine yönelik mekanik deneyler yaptılar. Güneş enerjisi takımının tasarladığı set yıl boyunca fen bilgisi derslerinde kullanıldı. Geri dönüşüm çalışan takım atık pet şişeleri topladı ve mevsimlik çiçekler için bir sera inşa etti. Bu seraya ekilen çiçekler yıl kışı geçirmekle kalmadı, bahar döneminde de ilkokulun bahçesine canlılık kattı. Hayat Bilgisi derslerinin bir bölümü de bu seranın başında işlendi.

Yapılan çalışma ve etkinlikler sonucunda öğrenci davranışlarında belirgin değişimler görüldü

2020 yılında yapılan çalışmada ilkokulun bahçesi için tozlaştırıcı böcekler için yuva tasarımı hedeflendi. Mimarlık bölümü tasarım stüdyolarında başlayan çalışma ilkokulda devam etti. Boşluklu ve hafif yapısı ile içinde organik madde biriktirebilen, bitkisel yaşama olanak veren geçirimli beton ile gerçekleştirilen yuvaların içine farklı malzemelere sarılan bitki tohumları atıldı. Beton uygulamasının tamamlanmasından kısa bir süre sonra başlayan COVID-19 salgını nedeniyle planlanan devam etkinlikleri ne yazık ki yapılamadı. 4 yıl boyunca devam eden atölye çalışmaları ve tasarla/yap etkinliklerinin farklı yaş, cinsiyet ve eğitim durumuna göre bireyler üzerinde farklılaşma yarattığı görüldü. Özellikle ilköğretim öğrencilerinin tutum ve davranışlarında belirgin bir değişim olduğu, bu durumun psikolojik değerlendirme sonuçlarına da yansıtıldığı gözlemlendi.

Bu değişimde, ilköğretim öğrencilerinin sanat terapisti ve yaratıcı drama lideri olan bir öğretmenlerinin olması ve derslerinin ağırlıklı olarak bu çerçevede planlanmasının etkisini de vurgulamak gerekiyor. Bu desteğe karşın ilk yıl kendi mahallelerinden çıkarak, başka bir okula üstelik bir üniversiteye gelen öğrencilerin duygudurumlarındaki değişim dikkat çekici oldu. Başlangıçta yeni bir ortamda kaygı verici bir sorunun çözümüne odaklanmanın zorluklarını yaşadılar. Rahatlama ancak boyalar, makas,

kağıtlar ve diğer malzemelerle karşılaşınca gerçekleşti. Sonuç olarak, önceden planlamadan, içten geldiği gibi farklı cinsiyetten, yaşlardan, kültürlerden gelen, bilişsel gelişim özelliği olarak somut düşünen ve soyut düşünen bireylerin tanımlanmış bir sorun için çözüm üretebilmek adına çalışabilecekleri görüldü.

Üniversite öğrencileri bir çocukla hayal kurma ve tasarım yapma fikrinden oldukça etkilendi

Üniversite öğrencilerinin duygu durumlarında da dikkat çekici dalgalanmalar görüldü. Yoğun bir sınav maratonunu ile askıya aldıkları toplumsal meseleler üzerinde düşünme ve toplumun farklı katmanlarından bireylerle zaman geçirebilme becerilerindeki azalmayı farkettileri gözlemlendi. Hemen hepsinin benzer yaşlarda kardeşleri olmasına karşın "bir çocukla birlikte ortak hayal kurma ve bir düşünceyi tasarım yoluyla aktarma" fikrinden etkilendikleri görüldü.

Planlı hareket etme ve tasarımın beğenilmesi kaygısını bırakıp çocukların sezgisel gücüyle hareket etmeye başladıklarında ortaya yaratıcı fikirler çıktığı gözlemlendi. Sanat

ve tasarım odaklı müfredat dışı etkinliklerin akademik performans üzerindeki olumlu etkisi uzun yıllardır biliniyor. Sözü edilen atölye çalışmaları, sanatın matematiksel mantıksal becerilere, geometrik muhakemeye, entelektüel gelişime yaptığı olumlu katkı dikkate alınarak gerçekleştirildi. Matematik alanında üstün yaratıcılık becerilerine sahip gençlerin öz-yeterlik algılarının yüksek olduğu, düşünce ve eylemlerinde geniş bir bilişsel strateji repertuarı kullandıklarının da altını çizmekte fayda var.

İklim değişikliği karşısında yaratıcı ve üretken çözümler geliştirebilecekler

Bu veriler, çalışmalara katılan çocukların ve gençlerin, şimdi ve gelecekte problem çözme becerilerinin, kendi problem çözme becerilerine dair algılarının da olumlu düzeyde gelişim göstereceğinin işareti olarak yorumlanabilir. Bu gelişim çizgisinde daha esnek ve çok boyutlu düşünebilen bireylerin iklim değişikliği gibi bir problem karşısında yaratıcı ve üretken çözümler geliştirmesini beklemek yanlış olmayacaktır.

Bugünün çocukları ve gençleri yakın bir gelecekte bizim ancak öngörebildiğimiz

iklim sorunları ile yüzyüze kalacaklar. Yarın bu sorunlarla nasıl başa çıkacakları bugün nasıl bir öğrenme ve gelişim süreci deneyimlediklerine bağlı. Bu sürecin, çocukların ve gençlerin bireysel farklılıklarını tanıması ve geliştirmesi, önceki öğrenmelerini işlevsel kılması, açık ve sağlıklı bir iletişim ve iş birliğine hazırlaması ve en önemlisi kendi gelişimlerinin gözlemleyebilir ve düzenleyebilir hale getirmesi hedeflenmeli.

Sanat ve tasarım odaklı etkinlikler, çocukları ve gençleri geliştiriyor

Sanat ve tasarım odaklı etkinlikler bu hedeflere giden yolun taşlarını döşüyor. Salgının sona yaklaştığı günlerde Ankara'nın farklı bölgelerinden ilkokullarla çalışma hazırlıklarımıza hız verdik. İklim değişikliğinin devlet ve kamuoyu nezdinde artan bir duyarlılıkla ele alınması, mücadeleye yönelik çabaların güç ve destek kazanması geniş kitlelerde bir farkındalık oluşturuyor. Ekoİklim Fuarı ve Zirvesi'ne özellikle ilk ve orta dereceli okullardan yapılan katılım ve çocukların ilgisi 2022-2023 akademik yılında yapacağımız çalışmalara önceki yıllara göre bir daha adım daha ileride başlayacağımızın işareti.

